

KREIPIMASIS

į tautiečius Lietuvoje ir užsienyje, minint birželio sukaktis

1939 metų rugsėjo 1 d. prasidėjo Antrasis pasaulinis karas. Jį pradėjo Hitlerio-Stalino (Molotovo-Ribentropo) pakto sąmokslininkai naciai ir sovietai. Naciai užpuolė Lenkiją iš vakarų ir sustojo ties pakto nubrėžta linija, laukdami iš rytų į Lenkiją įžygiuojančios Raudonosios armijos, kuri sąmoningai puolimo pradžią trumpam uždelsė, kad karo pradininko regimybė kristų Vokietijai. Bolševikai, smogę Lenkijai iš rytų ir susitikę su naciais Lietuvos Brastoje (Brest Litovske), pergalę prieš Lenkiją iškilmingai atšventė bendru kariniu paradu.

1940 m. birželio 15 d. sovietų kariuomenė užėmė Lietuvą. SSRS tuomet vykdė intensyviuosius pasiruošimo žygiui į Europą veiksmus, ką liudijo prie jos vakarinių sienų vagonai atgabentų Europos šalių smulkiausių karinių žemėlapių (tokių žemėlapių ji savo teritorijai nebuvo pasigaminusi - nesitikėjo, kad savo teritorijoje teks kariauti), sutraukiamą karinę techniką, kariuomenę. Norėdama turėti jau okupuotose Baltijos šalyse sau saugią aplinką, SSRS ėmėsi valstybės veikėjų, patriotinės visuomenės areštų, trėmimų.

1941 m. birželio 14 d. Lietuvoje prasidėjo masiniai areštai ir trėmimai. Birželio 14 - 18 d. ištremta 17.730 žmonių (Vilniaus tribunolo nuosprendis, V., 2000, P. 55).

Lietuva, jausdama karo tąsą, ruošėsi sukilimui. Jau 1941 m. balandžio 22 d. pogrindyje buvo sudaryta Lietuvos laikinoji vyriausybė.

1941 m. birželio 23 d., prasidėjus nacių ir sovietų karui, Lietuvoje prasidėjo sukilimas. Tą dieną 9 val. 28 min. per sukilėlių užimtą Kauno radiofoną nuskambėjo Lietuvos himnas, Lietuvos Aktyvistų Fronto įgaliotinis Leonas Prapuolenis perskaitė šį atsišaukimą:

"Susidariusi laikinoji vėl naujai atgimstančios Lietuvos vyriausybė šiuo skelbia atstatanti Laisvą ir Nepriklausomą Lietuvos valstybę. Prieš viso pasaulio sąžinę jaunoji Lietuvos valstybė entuziastingai pasižada prisidėti prie Europos organizavimo naujais pagrindais. Žiauraus bolševizmo teroro iškankinta lietuvių Tauta ryžtasi kurti savo ateitį tautinės valstybės ir socialinio teisingumo pagrindais. Vilnius, Kaunas 1941 m. birželio 23 d."

Žinia žaibu apskriejusi Lietuvą, sukilimui žaibu pakėlė bolševikų nusiaubtą patriotinę visuomenę, visoje Lietuvoje prasidėjo sukilimas. Deja, išvijus raudonąją okupantą, atgimstančios Lietuvos vyriausybės veiklą nutraukė rudasis okupantas, o 1944 m. dešimtmečiams grįžo - raudonasis.

Dabar, būdami laisvi ir nepriklausomi, prisiminkime ir minėkime, minėkime, kad nepamirštume, nepamirškime, nes pamirštos istorijos pamokos gali kartotis. Prisiminkime ir minėkime 1940 m. birželio 15-ąją (Okupacijos ir genocido), 1941 m. birželio 14-ąją (Gedulo ir vilties), 1941 m. birželio 23-ąją (Birželio sukilimo) dienas. Pagerbkime tų įvykių aukas, išlaikykime mintyse ir širdyse jų atminimą, budėkime Laisvės ir Nepriklausomybės sargyboje, demaskuokime laisvės kovų ir aukų reikšmę menkinančias klastotas žiniasklaidoje, mokyimo programose, reikalaukime, kad valstybė pagaliau parodytų deramą dėmesį laisvės kovotojams, kvieskime iki šiol nesusivokiusius tautiečius, atsižvelgus į mūsų negandų ištakas, iš okupantų primestų įsitikinimų grįžti prie tautos ir jos valstybės tvirtinimo idealų.

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos valdybos pirmininkas **Jonas Burokas**
Lietuvos Laisvės Kovų Sąjūdžio prezidento pirmininkas **Jonas Čeponis**
Lietuvos Sąjūdžio tarybos pirmininkas **Rytas Kupčinskas***

2005 m. birželio 5 d.

Amžina ar dylanti imperija?

Ričardas Kalytis

Mes esame didelių įvykių liudininkai - mes matėme didžiausios ir kruviniausios imperijos subyrėjimą, kuri, nežiūrįnt įvairių sukrėtimų ir perver-smų, gyvavo kelis šimtmečius. Kai išsilaisvinę tautos pajuto laisvės džiugesį, Rusijos prezidentas imperijos subyrėjimą pavadino didžiausia katastrofa. Jausdamas nepraeinančią nostalgiją imperijai, jis organizavo grandiozinį šventinį žaidimą, kuris trumpam apramino didžiarusiškus jausmus. Tačiau šventės apogėjumi tapo ne žaidimai, o prezidento pasisakymai.

Neatsargus, o gal neapgalvotas Putino atsakymas į Estijos korespondentės klausimą, padarė istorijoje ilgai lauktą perversmą; prezidentas netiesiogiai pripažino, jog SSRS pavadinimas buvo fikcija pasauliui mulkinti. Pabaltijo valstybės, anot jo, buvo Rusijos nuosavybė ir jų likimą visada sprendė Rusija, susitarusi su Vokietija. Tai, kad jos tapo po Pirmojo pasaulinio karo nepriklausomomis ir kad 1939 m. jos bu-

vo grąžintos Rusijai, buvęs šių dviejų valstybių "teisėtas reikalas". Kiek mes žinome, nors tuomet dar gėrėm tik pieną, ne alų, anuomet buvo valstybė, pavadinta SSRS, tačiau reikalus sprendė Rusija, kuriai ir buvo atiduotos šios šalys. Ne tik ši, bet visus reikalus SSRS-je tvarkė, diegdama didžiarusišką šovinizmą ir engdama kitas tautas, Rusija. Stalino laikais oficialioji istorija neneigė Lenino teiginio, jog carinė Rusija buvo "kalėjimas mažoms tautoms". Koks kalėjimas joms buvo SSRS, dar laukia išsamūs tyrimai, tačiau jau žinome, jog daug tautybių jame išvis išnyko.

Prezidento tvirtinimas paneigia ir visas melagystes apie savanorišką įstojimą į SSRS. Tiesiog viena valstybė atidavė kitai seną skolą ir tiek. Atidavė... Tačiau reikėjo atsiimti pačiai. Rusija tai daryti mokėjo; prie Lietuvos sienų sutraukė 30 divizijų ir birželio 14 d. įteikė ultimatumą, kuriuo, nepriklausomai nuo atsakymo turinio, faktiškai pranešė apie mūsų valstybės būsimą okupaciją. Gi mūsų užsienio reikalų ministras, iškviestas į Maskvą deryboms, faktiškai buvo areštuotas ir neprileidžiamas prie telefono. Rusija bijojo pasipriešinimo ir naujo fronto atidarymo neramioje Europoje. O tuometinė mūsų vyriausybė blogai susiorientavo ir priėmė pačius blogiausius sprendimus; mes nepasipriešinom, praradom savo valstybinumą ir sukomplikavom mūsų valstybės bylą.

Įdomiausias yra Rusijos prezidento imperialistinis požiūris į mūsų tautas: jos yra mažos, todėl nevertos dėmesio. Jos tėra sudilę grašiai (razmennaja moneta) Rusijos valdovo kišenėje, - kada nori įsidedi, kada nori išmeti. Tiek teverti ir mūsų gyventojai. Šimtų tūkstančių gyvybių kainą nustatė pats prezidentas - pakanka sykį atsiprašyti ir "daugiau prie to nebegrįžti".

Kiek Rusijoje dar liko "sudilusių grašių" - tautų ir tautelių, nuskriaustų ir skriaudžiamų? Ar pasiteisins toks požiūris į jas? Kas laukia likusios dalies imperijos? Gal pati imperija kaip tas grašis dyla? Ar liks ji amžina, ar dylančio grašio verta?

Pasaulio istorinė patirtis, SSRS griūtis ir spalvotosios revoliucijos imperijos viduje Rusijai pranašauja dylančio grašio lemtį.

Liepos šventinės ir minėtinos dienos

2-oji TARPTAUTINĖ KOOPERACIJOS DIENA

6-oji VALSTYBĖS. LIETUVOS KARALIAUS

MINDAUGO KARŪNAVIMO DIENA

15-oji ŽALGIRIO MŪŠIO DIENA

20-oji TARPTAUTINĖ ŠACHMATŲ DIENA

31-oji JŪROS DIENA